

Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE

Articolul 1 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede că demnitatea umană este inviolabilă; aceasta trebuie respectată și protejată. Articolul 2 garantează dreptul la viață, iar articolul 4 interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. Articolul 21 recunoaște dreptul la nediscriminare, inclusiv pe criterii de sex, iar articolul 47 asigură dreptul de acces la justiție.

Context

Violența împotriva femeilor include infracțiuni care afectează în mod disproporționat femeile, precum agresiunea sexuală, violul și „violența domestică”. Este o încălcare a drepturilor fundamentale ale femeilor privind demnitatea și egalitatea. Impactul violenței împotriva femeilor este resimțit dincolo de acele femei care sunt ele însele victime, întrucât afectează familiile, prietenii și societatea în ansamblu. Acest lucru impune o analiză critică a modului în care societatea și statul reacționează la acest abuz. Prin urmare, sunt necesare măsuri de combatere și de prevenire a violenței împotriva femeilor atât la nivelul Uniunii Europene (UE), cât și la nivel național.

Măsurile la nivel european care pot servi la combaterea violenței împotriva femeilor includ Directiva UE privind victimele (2012/29/UE) și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul). Directiva UE privind victimele, adoptată în 2012, stabilește standarde minime privind drepturile, protecția și sprijinirea victimelor criminalității în UE și face trimitere în mod expres la victimele violenței bazate pe gen, la victimele violenței sexuale și la victimele violenței în cadrul unor relații apropiate. Convenția de la Istanbul, adoptată de Consiliul Europei în anul 2011, este primul instrument regional cu forță juridică obligatorie din Europa care abordează în mod cuprinzător diferite forme de violență împotriva femeilor, precum violența psihologică, urmărirea în scopul hărțuirii, violența fizică, violența sexuală și hărțuirea sexuală. Convenția va intra în vigoare după 10 ratificări.

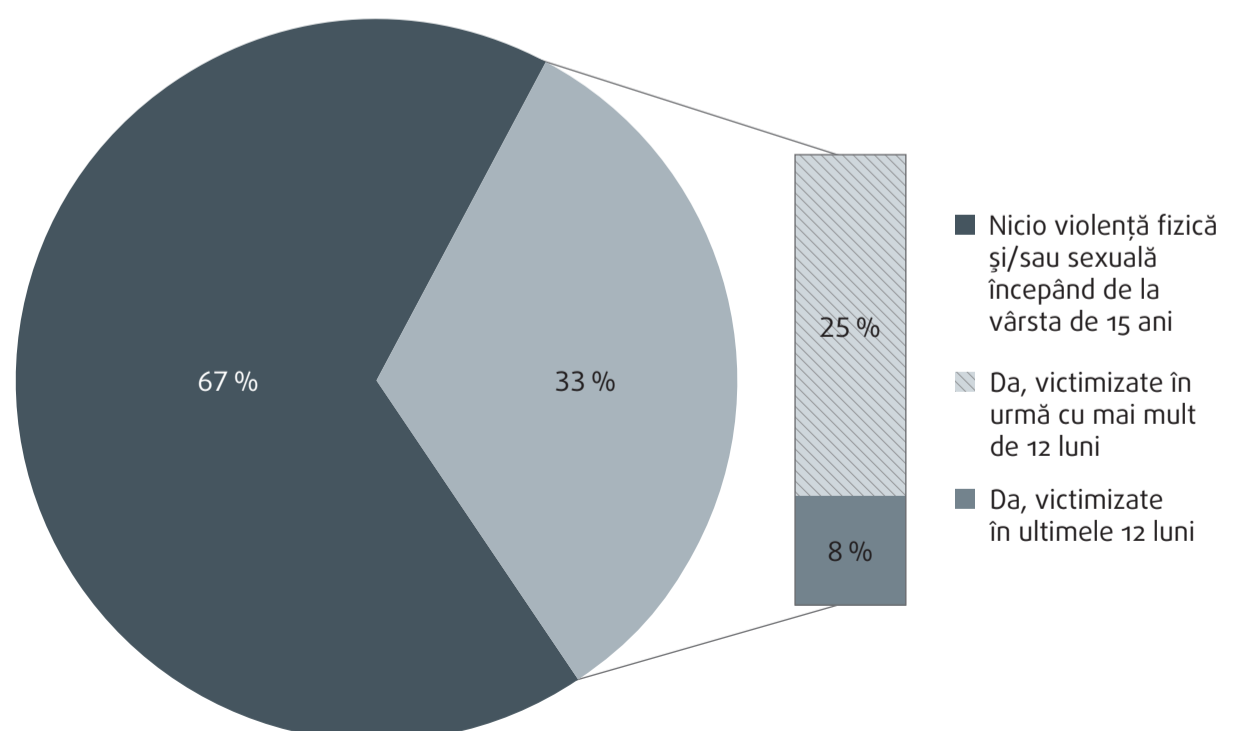
Pe lângă aceste evoluții juridice încurajatoare, dovezile obținute în urma anchetei privind violența împotriva femeilor, desfășurată de FRA la nivelul UE, arată că majoritatea femeilor care sunt victime ale violenței nu raportează experiențele lor nici poliției, nici vreunei organizații de sprijinire a victimelor. În consecință, majoritatea femeilor care sunt victime ale violenței nu intră în contact cu sistemul judiciar și cu alte servicii.

Prin urmare, este clar că nevoile și drepturile multor femei din UE nu sunt în prezent respectate în practică.

Având în vedere impactul semnificativ al violenței împotriva femeilor, este regretabil că factorii de decizie și practicienii din multe state membre ale UE trebuie să se confrunte în continuare cu o lipsă de date cuprinzătoare privind amploarea și natura acestei probleme. Întrucât majoritatea femeilor nu raportează actele de violență și nu se simt încurajate să facă acest lucru de sisteme care sunt adesea considerate ca fiind nepăsătoare, datele oficiale ale sistemului judiciar penal înregistrează doar acele puține cazuri care sunt raportate. Drept urmare, răspunsurile practice și la nivel pe politici care urmăresc combaterea violenței împotriva femeilor nu sunt întotdeauna susținute de dovezi solide. În timp ce unele state membre ale UE și instituții de cercetare au desfășurat anchete și alte cercetări privind violența împotriva femeilor, o lipsă de date cuprinzătoare și comparabile în acest domeniu se menține în cadrul UE, comparativ cu alte domenii, precum ocuparea forței de muncă, în care unele state membre colectează date în funcție de gen.

Ancheta FRA la nivelul UE răspunde unei solicitări de date privind violența împotriva femeilor din partea Parlamentului European, reiterată de către Consiliul Uniunii Europene în Concluziile asupra eradicării violenței asupra femeilor în UE. Rezultatele interviurilor realizate în cadrul anchetei pot fi interpretate în lumina datelor existente și a lipsei de cunoștințe privind violența împotriva femeilor la nivelul UE și la nivelul statelor membre, și pot fi utilizate în elaborarea de politici și de acțiuni pe teren pentru combaterea acestei încălcări a drepturilor omului.

Figura 1: Femei care au fost supuse violenței fizice și/sau sexuale începând de la vârsta de 15 ani în decursul celor 12 luni care au precedat interviul, UE-28 (%)

Notă: Pe baza tuturor respondentelor (N = 42 002).

Sursă: Setul de date din ancheta FRA privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, 2012

Colectarea datelor și acoperirea

Rezultatele cercetării FRA privind violența împotriva femeilor sunt bazate pe interviuri față în față cu 42 000 de femei din toate cele 28 de state membre ale UE, cu o medie de 1 500 de interviuri pe stat membru. Respondentele au fost selectate pe baza eșantionării aleatorii. Rezultatele sunt reprezentative pentru experiențele și opiniile femeilor care au vârsta cuprinsă între 18 și 74 de ani și care trăiesc în UE. Interviurile standardizate din cadrul anchetei au constat în întrebări despre violența fizică, sexuală și psihologică, despre victimizarea în copilărie, despre hărțuirea sexuală și urmărirea în scopul hărțuirii, inclusiv despre noile medii pentru abuz, precum internetul. Femeilor li s-a solicitat să ofere informații despre experiența personală legată de diferite forme de violență, despre cât de des au fost supuse anumitor tipuri de violență și despre ce consecințe a avut violența asupra vieții lor. În cadrul anchetei au fost colectate de asemenea informații privind raportarea și neraportarea către poliție, precum și utilizarea de către femei a altor servicii care pot furniza asistență victimelor.

O selecție a constatărilor și direcții viitoare ca răspuns la violența împotriva femeilor

Rezultatele anchetei FRA urmăresc să sprijine factorii de decizie și alte părți interesate în combaterea violenței împotriva femeilor pe teritoriul UE. Pe baza rezultatelor anchetei, FRA a dezvoltat o serie de opinii detaliate care sunt prezentate în cadrul raportului privind principalele rezultate și al raportului de sinteză al anchetei (a se vedea caseta „Informații suplimentare”).

Această fișă informativă prezintă câteva exemple de constatări ale anchetei, alături de considerații generale ca posibile „direcții viitoare” pentru a răspunde la violența împotriva femeilor.

Diferențe de rezultate între țări și în cadrul acestora

Diferențe între țări și în cadrul acestora privind ratele violenței împotriva femeilor sunt raportate și în alte anchete, precum studiul cu privire la sănătatea femeilor și la violența domestică realizat de Organizația Mondială a Sănătății în 10 țări și ancheta națională privind violența în cuplu și violența sexuală efectuată în 50 de state din SUA.

Diferențele între țări pot reflecta o serie de factori, precum și diferențe efective în ceea ce privește ratele victimizării, ca de exemplu: dacă este acceptabil din punct de vedere cultural să se discute cu alte persoane despre experiențele de violență împotriva femeilor, inclusiv cu persoane care realizează interviuri în scop de cercetare, despre experiențele legate de violența împotriva femeilor și posibilitatea ca egalitatea de gen promovată mai mult într-o anumită țară să conducă la niveluri mai ridicate de divulgare cu privire la violența împotriva femeilor, având în vedere că incidentele sunt mai susceptibile să fie abordate și tratate în mod deschis în societăți cu un grad sporit de egalitate.

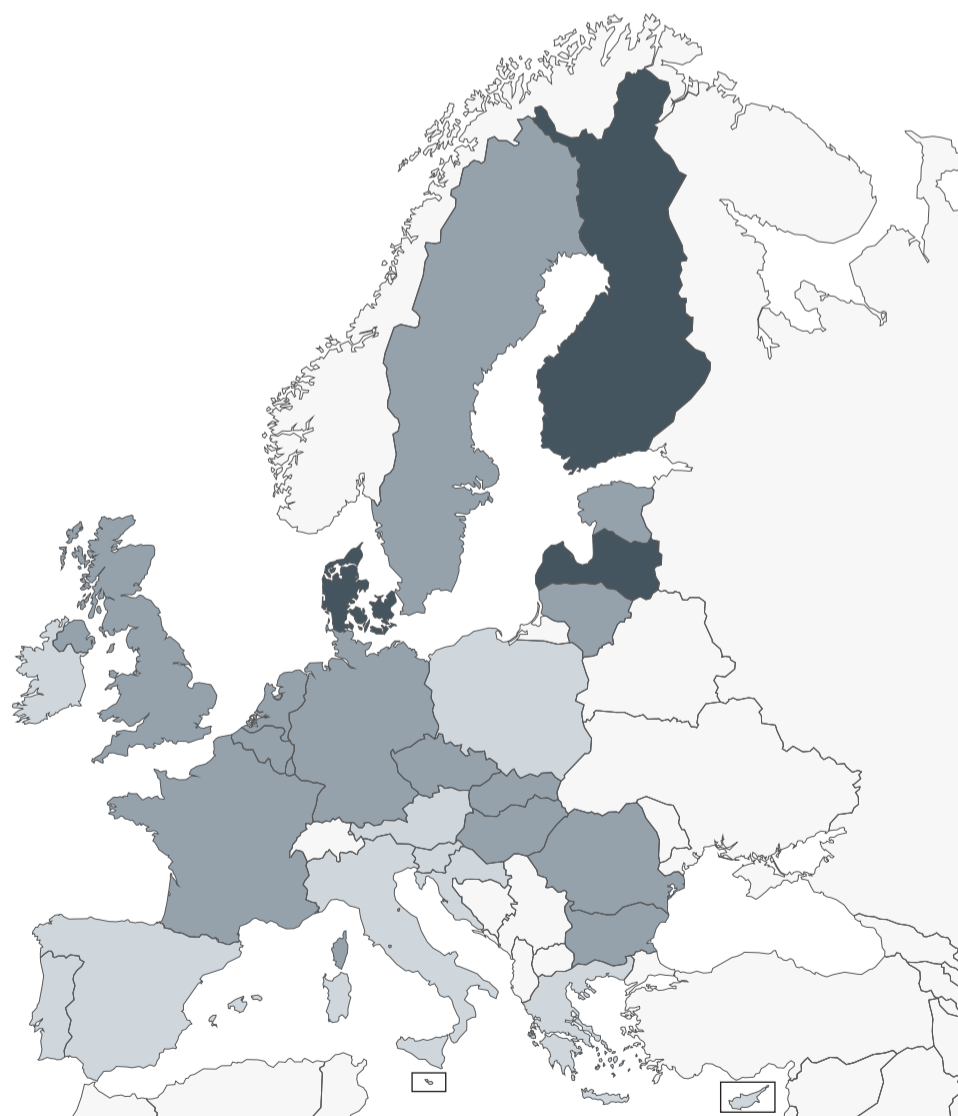
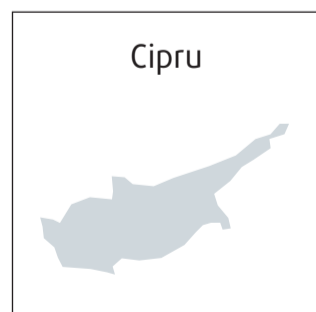
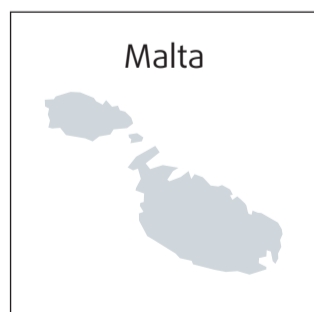
Raportul privind principalele rezultate și raportul de sinteză „Pe scurt” al anchetei cercetării abordează câteva dintre motivele posibile pentru diferențele observate. Pentru o defalcare detaliată a rezultatelor la nivelul fiecărui stat membru al UE, a se vedea instrumentul de explorare a datelor online care însoțește ancheta: <http://fra.europa.eu/en/vaw-survey-results>.

Violența fizică

Aproximativ 13 milioane de femei din UE au fost supuse violenței fizice în decursul celor 12 luni care au precedat interviurile din cadrul anchetei. Aceasta corespunde unui procentaj de 7 % dintre femeile cu vârste cuprinse între 18 și 74 de ani din UE¹.

Figura 2: Femei care au fost supuse violenței fizice și/sau sexuale în cuplu începând de la vârsta de 15 ani, UE-28 (%)

UE-28 22 %
■ 10 %-19 %
■ 20 %-29 %
■ 30 %-39 %

Sursa: Setul de date din ancheta FRA privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, 2012

¹ Potrivit bazei de date online a Eurostat, 186 590 848 de femei cu vârste cuprinse între 18 și 74 de ani trăiau în UE-28 la 1 ianuarie 2013, a se vedea: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (cod de date *demo_pjan*, date extrase la 16 august 2013).

Violența sexuală

Aproximativ 3,7 milioane de femei din UE au fost supuse violenței sexuale în decursul celor 12 luni care au precedat interviurile din cadrul anchetei. Aceasta corespunde unui procentaj de 2 % dintre femeile cu vârste cuprinse între 18 și 74 de ani din UE.

Direcții viitoare: Strategiile viitoare ale UE privind egalitatea între femei și bărbați ar putea fi dezvoltate pe baza constatărilor anchetei pentru a aborda preocupări cheie în privința experiențelor femeilor legate de violență. Exemplele ar putea include forme noi sau nou recunoscute de violență împotriva femeilor, precum urmărirea în scopul hărțuirii sau abuzul prin intermediul noilor tehnologii, și aspecte ale violenței care sunt insuficient raportate de femei poliției și organizațiilor pentru sprijinirea victimelor.

Direcții viitoare: Având în vedere amploarea violenței împotriva femeilor raportată în cadrul anchetei, contextul UE în domeniul justiției și afacerilor interne în perioada ulterioară Programului de la Stockholm ar trebui să garanteze că violența împotriva femeilor este recunoscută și abordată ca o încălcare a drepturilor fundamentale în cadrul răspunsurilor UE cu privire la infracțiuni și la victimizarea în urma infracțiunilor.

Una din 20 de femei (5 %) a fost violată începând de la vârsta de 15 ani. Această cifră se bazează pe răspunsurile la întrebarea anchetei „Începând cu vârsta de 15 ani și până în prezent, cât de des v-a forțat cineva să aveți contact sexual imobilizându-vă sau răbindu-vă în vreun fel?”

În unele jurisdicții din UE, definiția juridică a violului merge dincolo de cerința ca agresorul să folosească forța fizică. În această privință, amploarea violului în UE ar putea depăși 5 %.

Direcții viitoare: Directiva UE privind victimele se aplică tuturor victimelor infracțiunilor și face trimitere în mod expres la victimele violenței pe

considerente pe gen, alături de alte victime vulnerabile. Aceasta oferă o bază solidă pe care pot fi dezvoltate răspunsuri țintite, la nivelul statelor membre, pentru a răspunde nevoilor femeilor victime ale violenței în ceea ce privește sprijinirea victimelor și intervențiile justiției penale. Ca parte a reexaminării punerii în aplicare a directivei, efectuată de Comisia Europeană, o componentă ar putea evalua dacă directiva răspunde – în practică – nevoilor și drepturilor femeilor care sunt victime ale violenței.

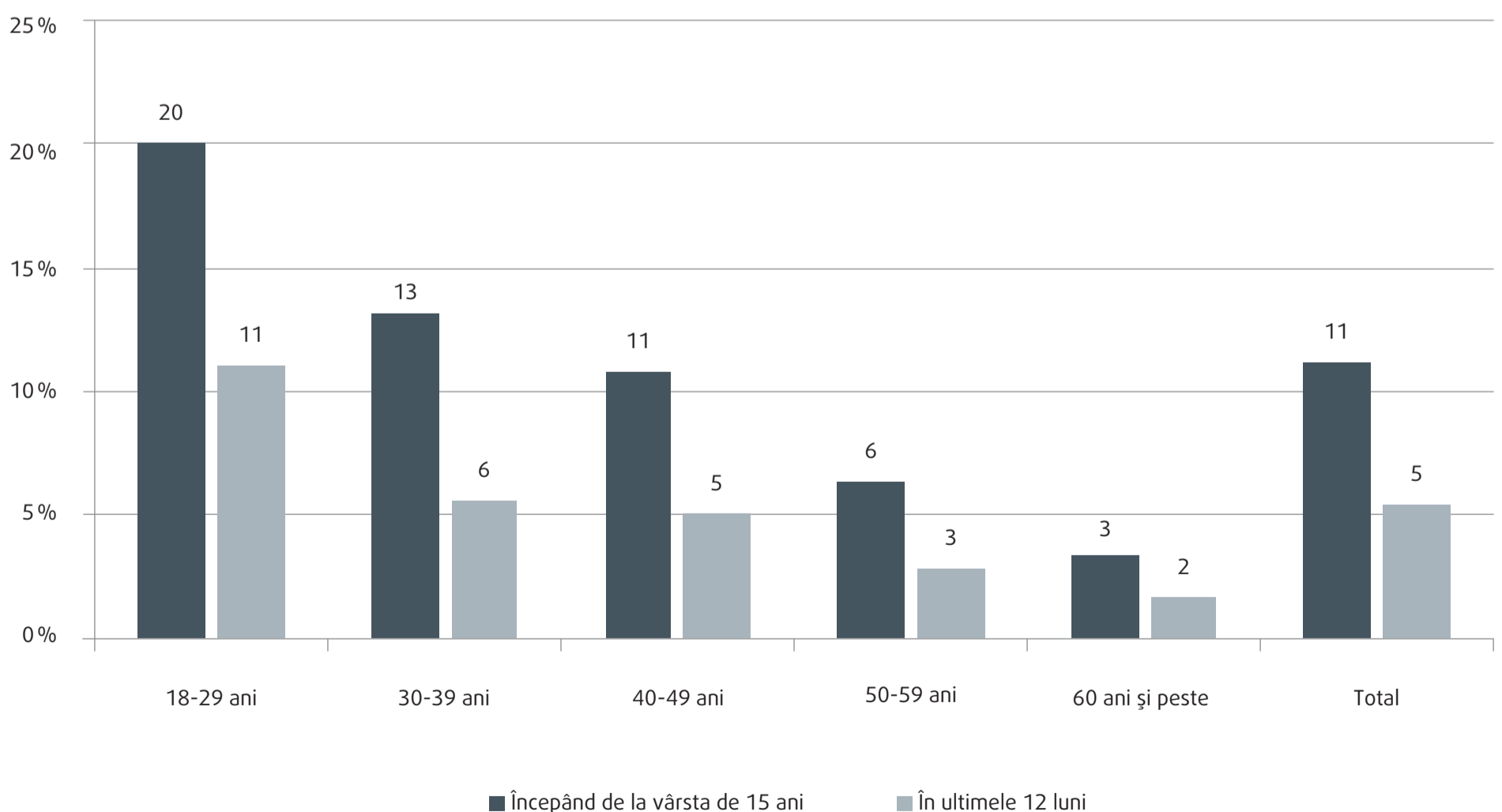
Direcții viitoare: UE ar trebui să exploreze posibilitatea aderării la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul). În prezent, aceasta este instrumentul regional cel mai cuprinzător care abordează violența împotriva femeilor. Rezultatele anchetei FRA pot susține, de asemenea, ratificarea convenției de către statele membre ale UE.

În UE, aproximativ 18 % dintre femei au fost urmărite în scopul hărțuirii începând de la vârsta de 15 ani, iar 5 % dintre femei au fost urmărite în scopul hărțuirii în decursul celor 12 luni care au precedat ancheta. Aceasta ar corespunde unui număr de 9 milioane de femei din UE-28 care au fost urmărite în scopul hărțuirii pe o perioadă de 12 luni.

Pentru a obține acest rezultat, în interviul din cadrul anchetei femeile au fost întrebate, în legătură cu mai multe acțiuni diferite, dacă s-au aflat într-o situație în care aceeași persoană le-a jignit sau amenințat în mod repetat; de exemplu, dacă aceeași persoană, în mod repetat, „A dat târcoale sau v-a așteptat în fața casei, a locului de muncă sau a școlii dumneavoastră fără un motiv legitim?” sau „V-a adresat jigniri sau amenințări prin telefon sau v-a telefonat fără a vă adresa vreun cuvânt?”.

Direcții viitoare: Statele membre ale UE sunt încurajate să dezvolte planuri de acțiune specifice la nivel național cu privire la violența împotriva femeilor, care ar trebui să utilizeze rezultatele anchetei în lipsa unor date la nivel național. Actorii societății civile care lucrează cu femeile victime ale violenței se pot implica în mod util în dezvoltarea de planuri de

Figura 3: Forme sexuale de hărțuire informatică începând de la vârsta de 15 ani și în decursul celor 12 luni care au precedat interviul pe grupe de vârstă, inclusiv e-mailuri sau mesaje telefonice nesolicitate cu conținut sexual explicit care au fost jignitoare, pe categorii de vârstă, UE-28 (%)

Note: Dintre toate femeile, excluzând cazurile unde răspunsul la întrebările despre hărțuirea informatică nu a fost aplicabil (n = 35 820), 6 084 de respondente au răspuns „nu se aplică” la ambele rubrici; informația privind vârsta a lipsit în 98 de cazuri.

Sursa: Setul de date din ancheta FRA privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, 2012

acțiune pentru a contribui la garantarea obținerii unor rezultate practice pentru victime, precum și a durabilității acestor planuri.

Direcții viitoare: Politica UE în domeniul ocupării forței de muncă, al educației, al sănătății și al tehnologiei informației și al comunicațiilor ar trebui să abordeze impactul violenței împotriva femeilor în domeniile respective. Acest lucru ar trebui să se reflecte la nivelul statelor membre în intervenții specifice din punct de vedere politic și în planuri de acțiune naționale în aceste domenii.

Aproximativ 12 % dintre femei precizează că au fost supuse unei forme de abuz sau de incident sexual de către un adult înainte de vârsta de 15 ani, ceea ce ar corespunde unui număr de 21 de milioane de femei din UE.

Rezultatele arată că 30 % dintre femeile care au fost supuse victimizării sexuale de către un fost sau actual partener au fost supuse de asemenea violenței sexuale în copilărie, în timp ce 10 % dintre femeile care nu au fost supuse victimizării sexuale în cadrul unei relații trecute sau prezente au avut experiențe de violență sexuală în copilărie.

Direcții viitoare: UE ar trebui să se asigure că există mecanisme de finanțare care continuă activitatea DAPHNE și a altor programe, care contribuie în diferite moduri la protecția copiilor, a tinerilor și a femeilor împotriva tuturor formelor de violență, și care pot fi utilizate pentru a sprijini în continuare cercetarea și activitatea organizațiilor societății civile care combat violența împotriva femeilor. În special, finanțarea este necesară pentru activitatea anumitor servicii de sprijinire a victimelor în domeniul violenței împotriva femeilor.

Direcții viitoare: O abordare orientată spre victime și axată pe drepturile femeilor victime ale violenței trebuie întărită la nivelul UE și al

statelor membre. În ultimii ani au existat exemple pozitive în unele state membre care recunosc violența „domestică” sau „în cuplu” ca pe o problemă în care se impune intervenția statului mai mult decât ca pe o problemă personală.

Direcții viitoare: UE și statele membre și-ar putea manifesta angajamentul în sensul colectării de date, în mod regulat, cu privire la diferite forme de violență împotriva femeilor. Această abordare poate furniza dovezi care să stea la baza elaborării de răspunsuri la nivel de politici și de acțiuni pe teren. Acest proces ar putea fi sprijinit de Eurostat și de grupurile sale relevante de experți și ar putea fi folosit pentru a furniza date organismelor de monitorizare specifice ale ONU și ale Consiliului Europei, precum și Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați.

Jumătate dintre femeile din UE (53 %) evită anumite situații sau locuri, cel puțin uneori, de teamă că vor fi agresate fizic sau sexual. Prin comparație, anchetele cercetările existente privind victimizarea în urma infracțiunilor și teama de criminalitate arată că mult mai puțini bărbați își limitează deplasările.

Direcții viitoare: Trebuie dezvoltate politici ale UE și ale statelor membre și planuri de acțiune naționale care să combată violența împotriva femeilor pe baza unor dovezi care provin direct din experiențele femeilor legate de violență. Ar trebui colectate date privind experiențele femeilor legate de violență în plus față de datele justiției penale și administrative, care nu surprind majoritatea victimizărilor neraportate. UE și statele membre ar trebui să promoveze și să finanțeze anchete într-un efort concertat de a descoperi informații cu privire la amploarea și la natura violenței la care sunt supuse femeile. Aceste anchete pot fi repetate o dată la câțiva ani pentru a măsura evoluțiile în timp.

Informații suplimentare:

Raportul de sinteză FRA privind constatările anchetei – **Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE. Rezultate pe scurt** – oferă o privire de ansamblu asupra unei selecții de rezultate ale anchetei și include principalele opinii formulate pe baza constatărilor: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-results-at-a-glance>.

Raportul privind principalele rezultate ale anchetei – Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE. Raportul privind principalele rezultate (**Violence against women: an EU-wide survey. Main results**) – prezintă o descriere cuprinzătoare a constatărilor pe baza datelor anchetei, precum și un număr de opinii detaliate ca răspuns specific la rezultatele privind diferite tipuri de violență împotriva femeilor, precum violența fizică și sexuală, hărțuirea sexuală și urmărirea în scopul hărțuirii, toate acestea fiind abordate în capitolele raportului: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-main-results>.

Pentru **instrumentul de explorare a datelor online** în ceea ce privește rezultatele anchetei privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, a se vedea: <http://fra.europa.eu/en/vaw-survey-results>.

Pentru detaliile privind metodologia anchetei – Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE. Raport tehnic (**Violence against women: An EU-wide survey. Technical report**) – a se vedea: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.